

Número 88

Publicació de la Fundació Privada BetàniaPatmos

Època 2a Any XXIX Primavera 2017

PARLEM-NE

Sumari

3	100 noms de BP
4	<p>FORMEM PERSONES</p> <p>Viatgers Caps de setmana temàtics: voltant per Europa Les impressores 3D i la teletransportació Projecte Antàrtida</p>
11	<p>REFLEXIONS</p> <p>L'aula de plàstica i els espais educatius</p>
13	<p>L'ALUMNE ESCRIU...</p> <p>Sobre la verdat: <i>Superman</i>, electrones, piñatas y vida basada en el silicio</p>
15	<p>ENS UNEIX BETÀNIAPATMOS</p> <p>Entrevista a... Jordi Amor Tomar el pulso al mundo en línea recta imaginaria</p>
17	<p>PARAULES D'UNS PARES</p> <p>De sentiments i d'emocions</p>
19	<p>L'ESCOLA + SOSTENIBLE</p> <p>L'Educació ambiental a l'Escola</p>
21	<p>ACTIVITATS</p> <p>BetàniaPatmos; un repòquer de curses</p>

100 noms de BP

Jacint Bassó i Parent, director general

A tots els nois i noies de l'Escola, una altra vegada. I a Umberto Eco, in memoriam.

Ara fa un parell d'anys vaig escriure al número 84 d'aquesta mateixa publicació l'experiència de l'entrada a totes les aules, des de 5è de Primària fins a 2n de Batxillerat, per explicar als alumnes el projecte d'avaluació del professorat que setmanes després van realitzar. Aprofitant l'ocasió, vaig plantejar un repte a tots els nois i noies: intentar aconseguir el llistat del «1001 BPs» d'acord amb un exemple que en acomiadar-me de les aules va ser «Bona Pasqua!». Aquells mateixos dies vaig encetar una altra de les llibretetes negres per anar apuntant els BP que d'aquí i d'allà anaven sorgint. A vegades me'ls deien directament al pati; en altres ocasions me'ls trobava escrits en paperets dins la bústia de direcció. Vist en perspectiva haig d'esmenar un error de càlcul, segons el qual aconseguir un miler de noms sobre un motiu determinat és una tasca molt difícil si no es vol caure en repeticions absurdes o en exemples massa forçats. De moment, però, hem aconseguit els «100 BPs» que tot seguit exposem. És una altra manera de celebrar el nostre 75è aniversari: establir un llistat de connexions que construeixen un univers i que posa en relació el cervell de tots aquells alumnes que han dedicat una estona del seu temps a confeccionar una llista. Llegim-la!

Fer llistes de coses diverses és una pràctica domèstica i universal; des del llistat de la compra fins al *big data*, hi ha un atlas infinit de noms, de dades, de conceptes, de propòsits o de *quisapquè* d'un volum incommensurable. Umberto Eco en el seu espectacular llibre *Vertigine della lista*, publicat en castellà el novembre de 2009 sota el títol *El vértigo de las listas*, reflexiona divertidament i lúcida sobre aquest tema. Al pròleg escriu que «la búsqueda de las listas ha constituido una experiencia muy excitante, no tanto por lo que hemos conseguido incluir [...] como por todo aquello que hemos debido excluir» i acaba parlant irònicament d'aquesta paraula única que és «etcètera». Per exemple, Eco no parla en el text d'un llibre de Ramon Llull que ha servit per posar nom a aquest article, el llibre dels *Cent noms de Déu*, darre del qual hi ha un autèntic debat teològic-conceptual. Però aquest és un altre tema.

Tornem a BetàniaPatmos, a l'exercici exposat i al capítol 20 del vertiginós llibre d'Eco, on ens invita a llegir «las listas prácticas como si fueran listas poéticas». I afegeix, tot seguit, «en realidad, lo que distingue una lista poética de una lista práctica es solo la intención con que la contemplamos». En el nostre cas, en un principi només volíem jugar col·lectivament construint un llistat. Ara el podem llegir des d'una perspectiva pràctica o contemplar-lo des d'una visió poètica; o les dues. O tres, perquè llegida i filtrada per un seguit de lògiques, en aquest cas la lògica del plec simètric, podem arribar a conclusions del tipus: *a BetàniaPatmos som Bones Persones i tots volem que els alumnes estiguin Ben Preparats!*

100BPS

BetàniaPatmos	Bowling Pedralbes	Bonic Port	Busco Piso
Bon Profit[!]	Bona Primavera	Benvingut[!] Petit[!]	Barco Pirata
Baltasar Porcel	Brad Pitt	Bell Paratge	Botifarra [de] Pagès
Blanca Pàmies	Birthday Party	BEPA [team]	Blocs Perfectes
British Petroleum	Bon Projecte	Ben Parit	Bon Pare
Bons Propòsits	Berta Pagès	Buen Primo	Bon Padrastr
Black Power	Bona Pau	Balón Petado	Bona Pasta
Baden Powell	Bona Primària	Baby Please	Basura Pudenta
Bona Perspectiva	Big Place	Benet Pau	Bebé Pequeño
Berta Piera	Big Parrot	Bona Pega	Best Popcakes
Bon Pastor	Busco Platja	Busco Puerta	Beach [és a dir] Platja
BoPan	Bones Prestacions	Becaina Prohibida	Beth Princese
Bon Preu	Bastant Perspicax	Buen Periodo	Baixa Pressió
Ben Pagat	Bona Pinta	Broad Peak	Baixa Pensió
Bon Professor	Buen Periódico	Buena Planta	Buen Primo
Bon Partit	Bellesa Perfecta	BellPuig [d'Urgell]	Buena Prima
Bon Pastís	Bellesa Pura	BellPuig [de les Avellanes]	Baño Pequeño
B[-]Pro	Boira Pàl·lida	Bon Poema	Buscar Petroli
Bones Patates	Bon Paper	Benedictus Papam	Ben Pronunciat
Bon Patró	Bona Poma	Banco Popular	Bartomeu Palau
Bosser Patró	Bona Pera	Bona Presentació	Bona Producció
Boca Petita	Buen Plátano	Bona Pràctica	Benet Parrot
Bon Petó	Bona Pilotada	Bella Paciència	Bona Pasqua
Bon Pollastre	Bones Persones	Bona PDI	Bon Parlem-ne
Best Principal	Bonic Paisatge		Ben Preparats

PARLEM-NE
Fundació Privada BetàniaPatmos
Av. Mare de Déu de Lorda, 2-16
Barcelona 08034
Tel. 932 521 900
www.betania-patmos.org
info@betania-patmos.org

Direcció
Jacint Bassó i Parent, Agustí Ferran i Mª Pilar Pérez

Consell de redacció
Xavier Ciurans, Josep Maria Clavell, Maite Díaz, Jaume Feixas i Aureli Redón, caps dels departaments didàctics
Judith Badia, responsable de Comunicació
Carla Bové, alumna
Pilar Gallardo, professora de llengua i literatura castellana
Elija Hernando, presidenta de l'Associació d'Antics Alumnes
Toni Majó, representant de l'Associació de Mares i Pares

Assessorament lingüístic
Pilar Gallardo

Disseny de portada i contraportada
Carme Dapena i Josep Àngel Gan, professors d'art

Disseny i compaginació
Pixtin, estudi de disseny i comunicació

Tiratge
1.800 exemplars

Formem persones

Viatgers

Departament de Llengües Estrangeres

Tanquem aquest article i tot just han marxat els alumnes del Lycée Notre Dame de la Providence a Avranches, França, i els de la Gaußschule a Braunschweig, Alemanya. D'aquí a poc arriben 15 xinesos, i 4t ESO i 1r de Batxillerat estan a punt de tornar dels seus viatges a Berlín i a París respectivament. Les famílies estan preparant viatges estivals per diferents raons: per lleure, per afavorir la convivència familiar o amb amics, pel coneixement d'altres cultures, per a la pràctica esportiva o per canviar d'aires i poder asseure's tranquil·lament a no fer res i llegir. A d'altres no els cal desplaçar-se; o bé s'asseuen davant un llibre a casa i viatgen pel temps o bé van a qualsevol restaurant ètnic i viatgen amb els sentits. Tots som viatgers. El que està clar és que tant els viatges físics com els Km0 ens enriqueixen. I aquesta és la clau dels intercanvis, conèixer altres cultures i altres maneres de fer. Tot seguit llegireu la narració de les experiències viscudes aquest curs amb els intercanvis amb França (3r ESO), Alemanya (3r ESO) i la Xina (1r de Batxillerat) per part dels seus professors acompanyants.

Échange Avranches-Barcelone

Cristina Durisotti

Dimanche 11 décembre 2016, 23 élèves de français de l'école Betània-Patmos, âgés de 14-15 ans, accompagnés de deux professeurs, s'envolent pour la Normandie pour y passer une semaine.

L'expérience commence à notre arrivée à l'aéroport de Rennes. Nous sommes accueillis par Maria et Maribel, les deux professeurs d'espagnol du Lycée de Notre Dame de la Providence d'Avranches, une petite ville qui se trouve à une heure de Rennes. Nous faisons le trajet en autocar ce qui laisse le temps à nos élèves de découvrir la région. Après une heure de route, c'est l'arrivée à Avranches où les familles nous attendent avec impatience. C'est le moment de la première rencontre

qui se fait lentement. On se découvre et pour cela, il faut du temps. Nos élèves hésitent à descendre de l'autocar. Ils sont nerveux et très excités. Ils vont rencontrer leur correspondant avec qui ils vont passer une semaine, et enfin mettre en pratique leur français, langue qu'ils étudient depuis environ trois ans. La rencontre se passe enfin et est suivie des premières prises de contact. Puis, chaque famille s'en va et avec elle, un des élèves de notre école. Que se passera-t-il entre eux ? S'entendront-ils ? Pourront-ils échanger des expériences, apprendre les uns des autres ? S'apprécieront-ils ? Beaucoup de questions auxquelles nous pourrions probablement répondre à la fin de la semaine. Il faut être patient.

Pour l'instant, c'est l'heure du déjeuner et on s'achemine vers le centre. Nous entrons dans un petit restaurant et c'est la première surprise du voyage. Des jeunes mangent, parlent et rient. Ce sont déjà nos élèves en compagnie de leur correspondant français. Le voyage commence bien. Les jours qui suivent nous confirment notre première impression. Nos élèves sont contents et les élèves qui les reçoivent aussi. Les parents nous transmettent le même sentiment.

Puis, c'est la découverte de l'école. Le premier jour, on se rend au Lycée Notre Dame de la Providence. Au fur et à mesure que l'on s'approche de l'établissement se dessine sous nos yeux la silhouette du

Mont Saint-Michel. Nous sommes bien entre la Normandie et la Bretagne. Deux magnifiques régions qu'ils nous tardent de connaître un peu. Après une très chaleureuse bienvenue de la part du directeur adjoint du lycée, nos élèves assistent enfin à leurs premières leçons. Ils peuvent ainsi comparer les deux systèmes. C'est intéressant, différent et très enrichissant. Mais, durant la semaine il n'y a pas que les cours, il y a aussi les sorties culturelles qui nous permettent de découvrir Avranches et ses alentours. Le maire de la ville nous fait également l'honneur de nous recevoir pour nous donner la bienvenue. Il en profite pour nous ouvrir les portes de la magnifique bibliothèque de la mairie afin de nous montrer une des richesses d'Avranches qui sont les manuscrits du Mont Saint-Michel. Nous continuerons ce beau voyage dans le monde du livre au musée du Scriptorial.

Il y a aussi les moments partagés avec les familles et leur correspondant. Il n'est pas rare de rencontrer un de nos élèves en compagnie de leur famille d'accueil sur les remparts de Saint-Malo ou dans un des cimetières du débarquement. Un grand merci donc à toutes ces familles qui ont donné de leur temps pour faire découvrir leur région et aider à ce que les élèves de notre école se sentent comme chez eux. Disponibilité et convivialité sont ainsi les deux mots qui définissent le mieux la nature de l'expérience que nous venons de vivre.

Il est déjà samedi, c'est la fin de l'échange. Il faut se dire au revoir. Ce n'est pas facile mais on va se revoir bientôt. On repart sans oublier de remercier toutes les personnes du Lycée de Notre Dame de la Providence qui ont participé à ce projet et qui l'ont rendu possible.

Schüleraustausch in Braunschweig - Ein Eindruck

Oliver Bieg

Und dann ging es endlich los. Nach vielen Versammlungen, Anleitungen, E-Mails, Bescheinigungen und Sonstigem trafen wir uns morgens am Flughafen in Barcelona um nach Braunschweig zu unseren Austauschschülern zu fliegen. Alles waren fröhliche Gesichter voller Erwartungen. Fragt sich nur was man denn bei so einem Schüleraustausch wirklich erwartet. Dass man sich gut genug in einer Fremdsprache wie Deutsch verständigen kann? Dass man sich mit der/dem Gastgeberin/Gastgeber gut versteht und auch sonst neue Freunde kennenlernt? Dass man etwas Essbares aufgetischt bekommt? An einer gewissen Unruhe spürte man, dass unser Unterbewusstsein mit diesen und wahrscheinlich vielen anderen Fragen beschäftigt war.

Der Flug bis Hannover verlief reibungslos, einige schrieben schon eifrig in ihrem Reisetagebuch und als wir ankamen hatten wir dann auch noch Zeit etwas zum Essen zu kaufen. Als wir uns nach einer Stunde wieder auf dem Bahnsteig trafen, erzählten einige siegesreich, dass sie es geschafft hatten etwas auf Deutsch zu kaufen. Dann fuhren wir mit der S-Bahn weiter bis nach Braunschweig. In den letzten Minuten stieg die Nervosität langsam an, einige wurden lauter, andere immer leiser. In Braunschweig wurden wir von unseren Gastgebern empfangen und jeder ging zu seiner Familie.

Nach der ersten Nacht kann man behaupten, dass alle schon ziemlich eingelebt waren. Man tauschte die ersten

Erlebnisse aus und wunderte sich über das was neu oder anders war. An unserem ersten Tag fuhren wir mit unseren Gastgebern nach Wolfsburg, in die Autostadt. Dort besuchten wir das Museum, konnten verschiedene Pavillons bewundern und machten eine Schifffahrt auf der wir mit einem Punsch überrascht wurden. Anschließend wagten es einige mit den Schlittschuhen auf der Eisbahn. Nachmittags verbrachten wir noch einige Zeit in einem Einkaufszentrum bevor wir mit der Bahn wieder zurück nach Braunschweig fuhren.

Der Rundgang durch das Zentrum von Braunschweig zeigte uns die wichtigsten Orte der Stadt und endete auf dem Weihnachtsmarkt. Hier konnten wir es natürlich nicht unterlassen gleich mehrere der angebotenen Spezialitäten zu probieren, obwohl es danach eigentlich zum Essen ging. Der Weihnachtsmarkt wurde dann dank seiner Atmosphäre auch öfters zum Treffpunkt der Schüler in ihrer Freizeit.

In der Gaußschule, ein Gymnasium mit Schwerpunkt Musik, durften wir mehrmals einige Stunden am Unterricht teilnehmen, ein interessantes Erlebnis um die verschiedenen Schulsysteme zu vergleichen. Einmal versammelten wir uns alle zusammen in der Aula. Dort unterhielten wir uns zweisprachig über unsere Weihnachtsbräuche und schafften es sogar zusammen deutsche, katalanische und spanische Weihnachtslieder zu singen.

Dank der vielseitigen Aktivitäten lockerte sich die Stimmung zwischen Gästen und Gastgebern immer mehr, so dass alle freudig dem Samstag entgegen sahen an dem die Familien mit ihren Gästen die verschiedensten Dinge vorhatten die hier unmöglich alle aufgeführt werden können.

Die Begeisterung mit der alle ihre Erlebnisse schilderten als wir uns am Sonntag zum Abschied wieder am Bahnhof trafen mischte sich mit einer gewissen Traurigkeit, weil die Woche schon um war. Es gab Händedrucke,

Umarmungen und sogar etwas feuchte Augen, sowohl bei den Kindern als auch bei den Erwachsenen.

Und um zu den Erwartungen zurückzukommen von denen weiter oben die Rede ist, glaube ich, dass sie alle gründlich übertroffen wurden, da die Schüler ausnahmslos der Meinung sind, dass so ein Schüleraustausch viel länger dauern müsste.

杭州之行

每年10月底,正是杭州这座城市最美好的季节,更是给祖国这座本就有“上有天堂,下有苏杭”美誉的地方增添了些许浪漫。而我能带领西班牙的孩子参观中国杭州绿城育华学校与其进行两国文化、学习上的交流深感荣幸。

对我印象最深的除了西班牙孩子们感叹祖国的美好河山以外,还有他们对我们文化和生活习惯不同的好奇。通过这短短的两周时间,每位同学都交到了一个远在中国的朋友,每次的离别都是依依不舍,相信在不久的将来,不管是在西班牙还是中国,他们一定会再相遇。

El viaje a China

Jiawen Wang

El final de octubre es la mejor época de la hermosa ciudad de Hangzhou, que, como dice un dicho chino, es el reflejo en la tierra del paraíso del cielo (literalmente, «el paraíso del cielo tiene su reflejo en Hangzhou y Suzhou en la tierra»). Para nosotros, es un gran honor tener la oportunidad de llevar a los chicos a esta ciudad romántica para que vivan un intercambio con el colegio Greentown Yuhua y, así, mostrarles esta cultura milenaria. Siempre me impresiona que los españoles no solo se sorprendan con los paisajes y edificios altos, sino también con nuestras costumbres.

Aunque solo están dos semanas con sus compañeros chinos, creo que cada uno cuenta después con un amigo al que volverá a ver pronto ya sea en China o en España.

Formem persones

Caps de setmana temàtics: voltant per Europa

Departament d'Arts i Humanitats

En un passatge de la darrera obra de Javier Cercas, en la qual l'autor es llença a la reconstrucció de la biografia d'un avantpassat seu mort durant la Guerra Civil Espanyola, l'autor adverteix de la importància capital de visitar i trepitjar els llocs i els paratges per on transità aquest personatge, de la vida del qual vol deixar constància escrita, construir-se *in situ* una idea fidedigna de les sensacions experimentades i, així, acostar-se amb més objectivitat al centre d'interès, a l'esdeveniment comentat o a la persona biografiada.

Ara fa cinc anys, concretament durant el curs 2012-2013, els alumnes de llatí de 2n de Batxillerat iniciaren la tradició dels anomenats «caps de setmana temàtics». Viatjaren a Roma tres dies de tardor – de divendres a diumenge– acompanyats d'un grup de professors i tot just superats els exàmens globals de la primera avaluació. La iniciativa s'havia gestat un any abans quan, mig de broma mig de veritat, proposaren al professor –sense que passés de ser una demanda vaga i difusa– un viatge al bressol de la cultura romana, que és la cultura preponderant encara avui dia a Occident. Qui sap si ho feren per prescindir d'algunes classes de gramàtica, inevitables i imminents; per una ànsia adolescent de novetats en

l'aprenentatge, lluny de pupitres i parets; o bé perquè, com el testimoni adduït per Cercas, sentien com a necessària la contemplació en directe d'espais com el Fòrum i el Colosseu. En qualsevol cas, un any després es portà a la pràctica el projecte i convé deixar clar que, en l'origen d'aquests viatges hi ha, doncs, la demanda ferma d'uns estudiants inquiets.

Sense saber-ho, firmaven la partida de naixement d'una nova iniciativa pedagògica que no trigaria a arrelar, primer (des d'aleshores ja es compten cinc anades a la capital italiana), i a produir fruits, després, contagiant els alumnes d'altres modalitats. Al cap d'un any se sumaren al projecte els alumnes de Batxillerat artístic que, des d'aleshores, alternen viatges a Florència i Alaior, a l'illa de Menorca, i afegeixen al coneixement de l'indret la realització de cursos monogràfics, amb freqüència a l'entorn del gravat. També ho feren els alumnes de l'àrea de biologia proposant una sortida de cap de setmana a Londres i a Down per recórrer en viu, respectivament, les galeries del Museu d'Història Natural i la casa i les estances on Charles Darwin enllestí la redacció, cap a 1859, de *L'origen de les espècies*.

Enguany, cinc després de la primera expedició, una nova tongada d'alumnes, en aquest cas procedent de la modalitat científico-tecnològica, s'ha sumat a l'experiència del viatge de cap de setmana i s'ha embarcat (enmig d'una gran nevada) cap a Ginebra, a visitar el més important centre a Europa de recerca en física de partícules, instal·lat en sòl suís. En tots els casos, l'experiència ha resultat gratificant especialment per als alumnes, però no menys per a professors i pares, això és, per al conjunt de la comunitat educativa. Així es constata a partir de les valoracions fetes posteriorment de viva veu, en for-

«Sense saber-ho, firmaven la partida de naixement d'una nova iniciativa pedagògica.»

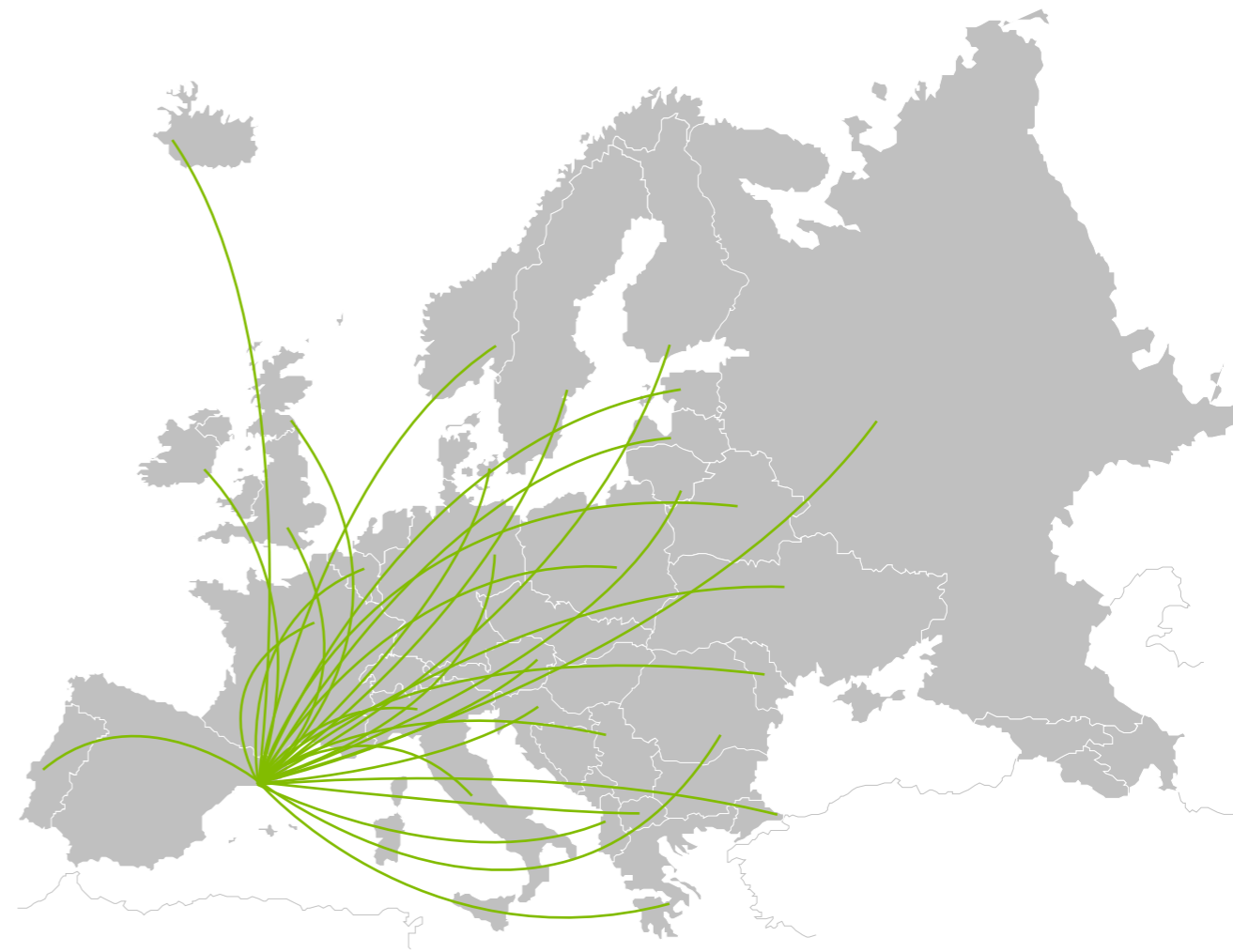
ma de comentari escrit i, fins i tot, de reportatge gràfic. D'aquesta manera, la continuïtat d'aquestes sortides temàtiques sembla, de moment, assegurada, malgrat totes les innovacions que les circumstàncies, la prudència o l'ànim de millora aconsellin d'introduir-hi (sense anar més lluny, en el darrer viatge a Roma, a més de les alumnes de llatí, s'hi han incorporat els de les àrees d'història de l'art i dibuix artístic).

Diríem, ja per acabar, que és possible que, entre els beneficis principals d'aquesta empresa, existeixi la constatació que no és complicat trobar pretextos i bones raons, des de qualsevol àmbit intel·lectual, per eixamplar les fronteres

de l'aprenentatge quotidià i traslladar-se fins a la font d'on emanen els sabers en ells mateixos. No és descabellat, per tant, pensar que, en el futur, puguin proliferar altres propostes fetes per altres alumnes des d'altres camps i els viatges es multipliquin d'acord amb els nous interessos i reptes del món actual. Per exemple, en un temps políticament tan convuls, no estaria de més, entre els estudiants de filosofia, posem per cas, partir a la recerca del significat essencial de conceptes com *ciutadania*, *democràcia*, *soberania*... Buscar-lo a Atenes, al bressol d'Europa, allà mateix on

aquests termes s'encunyaren amb el sentit que en l'actualitat encara ostenten. Potser ja hi ha qui s'ho està plantejant i, a hores d'ara, tal com titula l'helenista Pedro Olalla el seu darrer assaig, *Grecia [está] en el aire*.

«No és complicat trobar pretextos i bones raons [...] per eixamplar les fronteres de l'aprenentatge quotidià i traslladar-se fins a la font d'on emanen els sabers en ells mateixos.»

Formem persones

Les impressores 3D i la teletransportació

Aureli Redón, cap del Departament TIACC

Sovint escoltem expressions referides als canvis que pateix la nostra societat. Sospito, no obstant això, que el món no ha deixat de canviar ni de girar des que és món. Estem instal·lats en un canvi constant que ens obliga a l'adaptació al medi que ens envolta, més o menys com la resta d'éssers vius. La diferència amb la resta d'animals i plantes és la capacitat d'adaptació i la seva rapidesa, amb la particularitat que molts d'aquests canvis els provoquem nosaltres mateixos. Les anomenades zones de confort s'han convertit en moments de respir per prendre impuls i seguir adaptant-nos abans no esdevinguem obsolets.

La societat actual requereix d'individus creatius, crítics i competents, tres ces que, sumades a les tres tes de tecnologia, talent i tolerància, proposades pel nord-americà especialista en creixement econòmic Richard Florida i autor del llibre *La classe creativa*, ens dibuixen algunes de les especificitats, des de la nostra perspectiva actual, del perfil del ciutadà del segle XXI.

A més, però, dels ciutadans, actors principals de la societat, també seguirà canviant el context econòmic i social, és a dir, el complex escenari on es desenvolupa l'acció diàriament. D'una banda, experts de l'ESA (Agència Espacial Europea) afirmen que les impressores 3D són el germen de la Tercera revolució industrial, on el model d'economia d'escala està en perill donat que aquests aparells fan tan rentable la producció d'un sol objecte com de mil. D'altra banda, la Unió Europea contempla la tecnologia de la impressió 3D com la que reequilibrarà el sistema productiu en els propers anys. Si aquest pronòstic s'acaba complint, estem davant un nou model productiu deslocalitzat capaç de competir amb la producció dels països asiàtics. Les aplicacions actuals de les impressores són múltiples, des de l'ús en arquitectura, amb exemples com el projecte Contour Crafting de construcció de cases, fins a l'aviació, com l'airbus A350 XWB, que té més de mil peces fabricades amb aquesta tec-

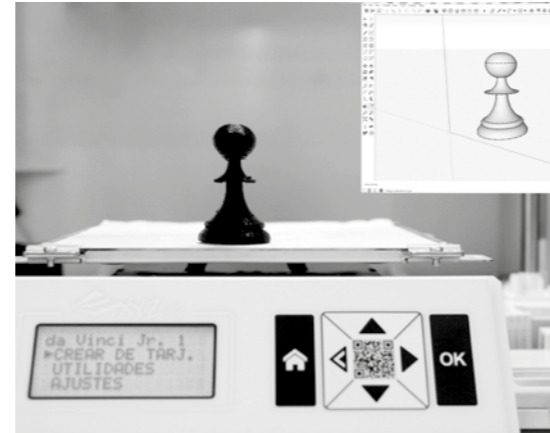
nologia, o l'airbus Thor, totalment fabricat amb una impressora 3D. Altres exemples són el disseny industrial, la indústria de l'alimentació o la impressió d'òrgans.

Aquell futur de ciència ficció imaginat en el primer terç del segle XX on es deia que al voltant de l'any 2000 els cotxes volarien pel cel de les ciutats, els humans portaríem vestits platejats i ens teletransportaríem a través de les dimensions espai i temps s'acosta. De moment, i només portem disset anys del segle XXI, la possibilitat que ens ofereixen les impressores 3D d'escanejar o dissenyar un objecte a Barcelona i imprimir-lo a Sidney, Nova York o a la Lluna en pocs segons em sembla que està més proper al teletransport que a la fabricació convencional utilitzada fins ara.

Aquest context social i econòmic dinàmic, flexible, variable, fins i tot líquid, com diria Bauman, però alhora apassionant en què som tots immersos, les escoles també, ens interpel·la constantment a desplaçar-nos de la zona de confort i esperona els claudres de professors i direccions en la recerca d'adaptacions coherents i sostenibles. La incorporació de les impressores 3D a BetàniaPatmos és una acció més que dona resposta raonada a alguns dels reptes que se'ns plantegen en la feina diària d'oferir als nostres nois i noies una educació de qualitat.

La primera raó és que ajuden a materialitzar idees. Podem passar del món de les idees al món real de forma progressiva, fàcil i entenedora. Aquesta tecnologia ens permet avançar en la construcció del coneixement dels alumnes connectant els projectes a les diferents àrees curriculars i superant els reptes que significa fer realitat un objecte que, anteriorment a la fabricació, només existia de forma virtual.

La segona és que sumen talent i aprenentatge. El coneixement esdevé col·lectiu. Els alumnes aporten idees i solucions als projectes dels companys per millorar el disseny i la funcionalitat de l'objecte que imprimiran. En definitiva, fomenta la creativitat i la col·laboració

en grup millorant les idees. L'I+D ja no és propietat exclusiva de les empreses. Ja no simulem: podem reproduir el procés de creació i producció de principi a fi tal com succeeix fora de l'escola.

La tercera és la fabricació com a recurs d'aprenentatge, punt imprescindible per tal que el procés esdevingui significatiu. El producte final és tangible. Es tanca el cercle idea-realitat donant sentit al procés i als conceptes teòrics que intervenen. Es genera valor afegit al procés i al propi producte pel fet de ser real.

Per últim, aquests dispositius de fabricació ens faciliten la connexió entre les disciplines de ciències, tecnologia, enginyeria i matemàtiques (STEM). En una societat globalitzada com la nostra, tan depenent de la tecnologia basada en el coneixement, no seran suficients les titulacions universitàries; ens caldrà ser competents en les disciplines anteriorment anomenades i conegudes amb l'acrònim d'STEM o STEAM. La A d'art s'ha incorporat darrerament entenenent que aquesta disciplina potencia les altres quatre i genera un valor afegit. La interdisciplinarietat necessària es recull clarament en els processos de fabricació convertint-los en valuoses eines d'aprenentatge integrat, significatiu i d'alta intensitat. «Amb la globalització, els nois i les noies hauran de viure i progressar en contextos nous molt complexos», subratlla Ferran Ruiz, professor i membre de la Societat Econòmica Barcelonesa d'Amics del País (SEBAP). Davant aquests reptes, l'objectiu col·lectiu de la nostra Escola és que els nostres alumnes estiguin preparats.

Projecte Antàrtida

Eduardo Castellet i Maria Cornudella, alumnes de 4t ESO

Els alumnes de 4t ESO que estudiem biologia, durant uns mesos d'aquest curs, hem tingut l'oportunitat de poder seguir a Rafel Simó durant la seva estada a l'Antàrtida. Aquest oceanògraf i investigador de l'Institut de Ciències del Mar és un científic que durant dos mesos ha participat, juntament amb el seu grup, en part d'una expedició que, durant tres mesos, ha estat investigant al voltant de l'Antàrtida.

L'Antarctic Circumnavigation Expedition (ACE), nom oficial del projecte, és la primera expedició científica a l'Antàrtida que ha donat una volta sencera al continent glaçat. L'expedició ha estat coordinada, patrocinada i organitzada per l'Institut Polar Suís, qui ha convidat científics de diferents països a participar en aquesta nova experiència tan interessant i innovadora. Durant tres mesos, entre finals de desembre de 2016 i mitjan març de 2017, aquest grup de científics, transportats pel trencaglaç rus *Akademik Tryoshnikov*,

«El principal objectiu ha estat mesurar i quantificar l'impacte de la contaminació i el canvi climàtic.»

han estudiat la natura i la fauna de l'Antàrtida. El principal objectiu ha estat mesurar i quantificar l'impacte de la contaminació i el canvi climàtic, d'una banda i, de l'altra, investigar l'ecosistema i les formes de vida en les aigües fredes i les illes situades al voltant d'aquest gran continent congelat considerat el sisè de la Terra.

Aquest innovador viatge es va dividir en tres grans etapes. La primera, anomenada *First Leg*, va començar a Cape Town (al sud d'Àfrica), des d'on es van embarcar els primers científics i es van iniciar les seves investigacions. Passat un mes, a Hobart (Austràlia), van desembarcar-ne alguns i hi van pujar uns altres (entre ells, Rafel Simó), que van continuar amb el seu treball en la segona etapa de l'expedició (*Second Leg*). Finalment, l'última fase (*Third Leg*), va començar a Puerto Arenas (Amèrica

El trencaglaç Akademik Tryoshnikov

del Sud), trajecte que finalitzà de nou a Cape Town amb les investigacions dels últims científics.

En aquesta expedició han participat 22 projectes científics de 30 països diferents de tots sis continents, projectes que han estat escollits per formar part d'un ventall de preguntes fonamentals que han de ser estudiades, investigades i resoltes. D'Espanya han estat triats molt pocs, entre ells, el grup de científics de Rafel Simó, que han tingut la suficient habilitat per sortir escollits gràcies al seu interessant i avantguardista projecte basat en l'estudi del paper de l'anomenada «natura invisible», formada per microbis i gasos, en la regulació del clima. Els científics i investigadors han mesurat el plàncton microscòpic que es troba a la superfície del mar, els gasos de les profunditats de l'oceà Àrtic i la matèria orgànica que deixa anar el plàncton i que acaba arribant a l'atmosfera.

Esquema del viatge

Mostra a través del microscopi de microplàncton

Donat que els experiments duts a terme al vaixell han estat molt llargs i complexos, els científics han hagut de llevar-se molt d'hora per aprofitar al màxim el temps. La seva vida diària ha estat molt dura a causa dels impediments que provocaven les baixes temperatures de la zona on eren i a la limitació de l'espai de treball. De cada projecte s'ha encarregat un grup de científics i investigadors que s'han anat tornant les hores de treball per investigar. La seva feina ha consistit a treure mostres de la superfície o de les profunditats de l'oceà Atlàntic fins investigar i observar les mostres en el laboratori.

Mitjançant el portal web Recerca en Acció, ens vam mantenir en contacte amb Rafel Simó durant el seu viatge. En un bloc d'aquesta mateixa pàgina, el científic penjava imatges i explicava experiències diàries o inoblidables que li havien ocorregut. A més, permetia el

Formem persones

feedback, donat que li podíem fer preguntes sobre fets que ens interessessin esbrinar. Ens va anar informant i li vam poder preguntar sobre els avenços que feien, on eren... Aquesta experiència que vam poder viure els alumnes va ser molt interessant i ens va ensenyar dades, observacions... que no es poden impartir o estudiar en una aula, sinó parlant amb experts i coneixent experiències de gent amb grans projectes a les mans.

Nosaltres no vam ser els únics que vam poder contactar amb Rafel Simó durant la seva estada a l'Antàrtida, però sí vam ser qui més interès i qui de més seguit el seguia. El fet d'haver-nos interessat tant en les investigacions d'aquest científic tingué com a conseqüència que el diari *La Vanguardia* publicqués en la seva por-

tada digital del dia 15 de febrer de 2017 un article sobre aquesta experiència. En el text es narra que la nostra Escola ha mantingut contacte amb l'expedició i que ha pogut aprendre coses a partir d'un científic que estava a milers de kilòmetres lluny, en un continent diferent.

En resum, podem concloure que aquesta experiència no ha estat solament molt interessant, sinó que a través d'ella hem après molt observant els avenços i descobriments d'uns científics durant un projecte. A més, hem pogut descobrir de ben a prop com treballen els científics en el seu terreny i com és una feina que busca beneficis per a la humanitat. Esperem, per últim, que activitats com aquesta es tornin a repetir animant a altres cursos i professors a fer el mateix.

Si voleu llegir l'article de *La Vanguardia* escanegeu aquest codi.

Reflexions

L'aula de plàstica i els espais educatius

Laura Camp, cap d'Educació Primària; Antoni Ejarque, mestre d'Educació Primària; Ivet Garcia, cap d'Educació Infantil

Hi ha moltes maneres d'endinsar-se a Collserola des de Barcelona: pel Laberint d'Horta cap al mirador de Montbau; pel Tibidabo fins a la Font de la Budellera o a tocar del Monestir de Pedralbes; o per l'Escola Betànica Patmos, al Círcol Montserrat. Aquesta tercera ruta des de la ciutat fins a les pinedes de davant de la Torratxa Patxot és la que fem cada dia molts de nosaltres.

Deixar enrere el soroll dels cotxes i la pressa de la ciutat per entrar a un bosc implica un canvi de revolucions i a la vegada d'estat d'ànim. Caminant, de seguida te n'adones que el que t'envolta no és només una arbreda, és tota una escola que es desperta, perquè caminar et permet distreure't i, en el teu passeig, t'atures pel moviment d'un esquiol saltant per les branques o pel conversar alegre dels matins. Bon dia aquí i bon dia allà i, de cop i volta, no saps massa ben bé com, has canviat de ruta perquè hi ha uns alumnes al porxo que han abocat un contenidor de taps per comptar-los i pesar-los, i han espantat un pinçà. Els teus ulls fugen amb l'ocell i topen amb una classe de primer que llegeix al sol del pati amb els seus padrins més ganàpies. Aleshores el trajecte agafa el ritme lent d'aquest infant que estira paraules del llibre i, en aquesta comunitat perfecta entre edifici i natura, a poc a poc vas percebent que la gespa està mullada o que hi ha pintura fresca preparada o que la sopa del dinar ja arrenca el bull. Sobtadament tot engega de nou quan se't creuen les taules amb rodes del nou taller de plàstica perquè uns alumnes necessiten repensar el seu espai de treball, i no gaire lluny un altre grup es desplaça i s'escolta la remor de les taules i les cadires, i somrius per sota del nas perquè penses que uns espais que es mouen són una escola que avança.

De manera programada o improvisada s'estableix contínuament el diàleg entre bosc i aula. Aquest privilegi d'estar en

un parc natural el van recollir fa mig segle els arquitectes Giráldez, López Iñigo i Subías per fer el disseny dels primers edificis. Calia fer espais còmodes, grans, ben il·luminats i que estimulessin els nens i les nenes a aprendre, tot respectant l'entorn boscos tant com fos possible. Es van crear construccions plenes de connexions, on la comunicació entre l'espai interior i exterior és constant; passejeres vidriades que permeten veure el verd, grans finestres amb vistes a la ciutat, aules amb llum natural i zones porxadades.

Aquest esforç a l'hora de dissenyar els edificis, de percebre les necessitats pedagògiques dels primers docents és un llegat de gran vàlua que s'adapta fàcil-

ment al pas del temps i a les necessitats actuals. En els darrers anys s'han reformat i reformulat alguns dels espais per esdevenir nous escenaris d'aprenentatge. Un bon exemple és el pati del taller de plàstica de Primària, les aules de robòtica o els passadissos convertits en camins que estimulen i conviden a aturar-se i nodrir la ment. I és que l'aprenentatge és un procés constant i perenne: aprenem sempre i a tot arreu. Si entenem l'aula com un espai on observem, escoltem, mirem, creem o toquem, les seves parets es desdibuixen sense necessitat de fer-les desaparèixer físicament. Les fronteres són allà on volem o necessitem que hi siguin. Prenem el relleu a la tasca que van iniciar la Rosa Mª Omedes i l'Emili Teixidor, que ens converteixen en mestres privilegiats per permetre'ns ensenyar en uns

entorns excepcionals. Converses compartides a l'ombra d'un arbre, matemàtiques que arriben fins als racons del pati o més enllà de l'Escola, espais de descoberta de la natura fora de l'aula o al laboratori de ciències... Valorem d'on venim i, com caminants que som, descobrim, convertim i gaudim dia rere dia del nostre voltant.

«Valorem d'on venim i, com caminants que som, descobrim, convertim i gaudim dia rere dia del nostre voltant.»

És des d'aquesta òptica, la d'aquell que sap canviar i no té intenció d'aturar-se, que intentem enfocar la mirada en el que està per arribar, en el que passarà d'aquí pocs mesos quan el moviment arribi a l'edifici d'Educació Infantil. Els més petits s'apropen a la resta d'etapes; el carrer Montevideo deixa d'unir-nos o separar-nos després de molts anys i donem pas a més connexió i relació entre espais, alumnes i el món exterior.

L'edifici es deixa veure, l'arquitectura copsa la mirada i la curiositat ens convida a entrar i a observar. Percebem el que seran els nous espais: oberts, enllaçats entre ells, lluminosos, flexibles i preparats per acollir les coses que passin, previstes o imprevistes. Els camins i les places que ens proposarà la nova construcció seran concorreguts per alumnes d'Educació Infantil que habiten

els espais i també pels més grans, que descobriren nous escenaris. Treballem amb la certesa de saber que a cada pas estem més a prop de disposar d'espais que fomenten el sentiment de pertinença, la conquesta de l'autonomia, la connexió directa a l'exterior i la capacitat de moviment educant més enllà de l'aula. Els podem veure caminar abocant la mirada a parets que són a la vegada mur i mural, que són fonts de materials, de textures i colors, on s'hi recolzen objectes que esperen ser convertits en ciutats, en trens, en castells...

No és difícil sentir el benestar que tindran els alumnes caminant per aules amples i obertes, en un ambient agradable i lúdic, amb activitats, situacions i dinàmiques fàcilment canviabls que facilitaran el creixement personal per mitjà de la lliure expressió i de l'opinió personal; espais verds plens d'oportunitats educatives, espais que per si sols ens proposin temes de reflexió, espais amb diversitat de possibilitats on els nens i nenes juguin amb materials presents en el seu entorn i puguin fer volar la imaginació.

«...espais verds plens d'oportunitats educatives, espais que per si sols ens proposin temes de reflexió.»

Perduts en la il·lusió d'aquests pensaments de la nova escola, altre cop al present, el pas ens ha dut per fi al peu de la Torratxa. Esbufeguem i des de la balconada, amb Barcelona per horitzó, mentre el sol cau i veiem com es van apagant els llums de les pistes i les aules, descansem i mirem enrere. Agafem consciència del trajecte que hem fet, del privilegi dels espais que tenim i de l'ús que en podem fer. Continuarem caminant i seguirem curiosos, dinàmics, autònoms, perquè no sabem com serà el futur, però sí sabem que allà on vulguem anar, hi arribarem. Allà on el camí ens porti, estarem preparats per adaptar-nos. BetàniaPatmos t'acompanya en el plaer de fer camí, i caminar et deixa gaudir del detall i omplir la motxilla de records i tresors mentre mires endavant.

L'alumne escriu...

Sobre la verdad: Superman, electrones, piñatas y vida basada en el silicio

Biel Gallot, alumno de 2º de Bachillerato

He llegado a ser lo que tanto me asustaba ser. Un escéptico. Un agnóstico: ni siquiera lo bastante creyente para ser ateo. Un hombre que piensa que lo contrario de la verdad no es la mentira sino la certeza.

Emmanuel Carrère, *El Reino*

No se deben decir mentiras. Probablemente una de las primeras enseñanzas que recibimos de nuestras madres. Se interpreta, entonces, que no se debe decir lo que no ha pasado sino lo que sí ha ocurrido. Tampoco sirve, para ninguna madre, la alteración de un hipotético suceso de manera que no se diga ni una falsedad ni toda la verdad, donde se cree una versión de la situación tejida por el filtro de los intereses del niño o niña en cuestión. La ironía del asunto está en que cualquier madre tiene clarísimo lo que es la verdad, mientras que los filósofos de todas las épocas y culturas se han devanado los sesos para intentar definirla sin éxito.

Y es que esa misma madre de la que hablábamos, aunque tiene muy claro que debe enseñar a su hijo a decir la verdad y que sabe, aparentemente, qué es y qué no es verdad, tendría dificultades en determinar si es verdad que existe un dios todopoderoso o no, porque no hay nada que lo pruebe ni lo desmienta. Igual que si su hijo le dice que pegó a ese otro niño porque este le había disparado un rayo láser con los ojos, al más puro estilo *Superman*. El criterio usado por la madre en esta situación estaría fundamentado en la experiencia y produciría un razonamiento tal que así: «Como no he visto a nadie que dispare rayos láser por los ojos, esto es falso». ¿Y por qué no? ¿No se dice que siempre hay una primera vez para todo? Otro ejemplo de este razonamiento desde la perspectiva opuesta, que algo no es verdadero porque pase siempre, es la divertida frase de Punset: «No está demostrado que me vaya a morir».

Y es que si fuese cierto que únicamente es verdadero lo que sabemos que ya ha

tenido lugar, la invención más antigua de la historia de la humanidad, esto es, la religión, se desvanecería al instante, pues, ¿acaso alguien en pleno uso de sus facultades mentales ha visto a dios? No hablamos en el delirio de un sueño, como Lull, sino en la vida real. La respuesta es no. Por lo tanto, si dios es candidato a ser real, porque tenemos el testimonio de un libro muy muy viejo y el de unas cuantas visiones fruto de la imaginación, el hijo de la pobre madre podría realmente haber sido disparado con rayos láser por el otro niño, ya que también tenemos el testigo de una tirada de historias ilustradas de DC Comics donde aparece un hombre haciendo esto mismo.

Pero nos estamos desviando del tema. Carrère debió de seguir un razonamiento parecido a este, omitiendo lo relativo a *Superman*, claro está. No encontró nada que probase que dios existía ni tampoco nada que lo desmintiera (aun con las constantes humillaciones por parte de la ciencia hacia las inexactitudes de las bases de su religión). Por lo tanto, dedujo que no podía ser creyente, ya que no estaba demostrada la existencia de este tal dios, pero que tampoco podía ser ateo, ya que tampoco estaba demostrada su no existencia y, como tanto una como la otra son meras creencias, se convirtió en un agnóstico, un escéptico. La razón por la cual le tiene miedo al escepticismo es harina de otro costal y, por lo tanto, no la trataremos en el presente escrito. Defiende, además, que no cree que lo contrario de la verdad sea la mentira, sino la certeza.

Y eso es justamente lo que se ejemplifica con el ejemplo del niño de los rayos láser o de la muerte de Punset. La muerte de la verdad acontece cuando se tiene

la certeza de algo que seguramente es verdad, pero no una verdad absoluta, ya que la certeza se da por la confianza en la inmutabilidad de las cosas por el simple hecho de que, durante un extendido período de tiempo, estas han sucedido de igual manera. La ciencia, considerada como fuente universal de verdad, basa igualmente sus descubrimientos en esta concepción, aunque nunca se haya probado que las leyes de la física, por ejemplo, no vayan a cambiar. Y, aunque se demostrase, esta demostración sería fútil, ya que estaría basada en datos o hechos que podrían también ser efímeros.

Por lo tanto, las verdades absolutas de las que alardea la ciencia podrían dejar de serlo en el momento en que todo lo que conocemos hasta ahora cambiase de sopetón y los electrones dejaran de repelerse entre ellos o la gravedad dejara de ser un campo concéntrico, por ejemplo. Y es que la ciencia describe con absoluta precisión qué pasa, pero, como no llega al porqué, puede que un día todo lo que conocemos cambie sin previo aviso y al instante muera toda la vida en la Tierra (si se produjesen los cambios mencionados anteriormente).

Las verdades absolutas, entonces, solo se pueden encontrar al llegar a entender realmente el universo y la razón por la cual es así y no limitándonos a describirlo. Por el momento se puede decir que hemos fracasado estrepitosamente. La filosofía lleva dando tumbos desde el principio de su existencia y no parece que vaya a proporcionar (al menos no a corto plazo) cualquier verdad absoluta; la ciencia, por su parte, que parecía que iba más al grano, se ha encontrado con una barrera infranqueable que no se puede salvar desde la frivolidad de

L'alumne escriu...

las expresiones matemáticas de los fenómenos del universo que hemos conocido hasta ahora, una barrera que ignora deliberadamente, al no preocuparse lo más mínimo por el porqué de las cosas que estudia.

¿Quién, entonces, nos abrirá los ojos a las verdades absolutas? ¿Serán unos pocos elegidos, como en la película *The Matrix*? Y si es así, ¿por qué no han vuelto a liberarnos a nosotros, pobres prisioneros de la ignorancia, como diría Platón? La idea de que nadie, en un mundo de siete billones de personas, pueda explicar por qué el universo es tal como lo conocemos es abrumadora. Y es que, sencillamente, está fuera de nuestro alcance el explicar cuál es la causa primera de que los electrones se repelan entre sí. De acuerdo, porque tienen un campo eléctrico de igual polaridad; pero, ¿por qué existen los campos eléctricos? ¿Por qué las partículas del universo se comportan de tal manera que un electrón tiene la propiedad, la potestad, para crear un campo eléctrico a su alrededor por sí solo?

Es importante destacar que, si no entendemos esto, nunca podremos afirmar que esto seguirá siendo así eternamente; al fin y al cabo, el universo es joven y aún se ha de formar el 92% de los planetas. Además, cuando el universo termine su expansión y se contraiga en un *Big Crunch* y deje de existir, ¿qué va a pasar con los malditos electrones? No lo sabemos. Solo sabemos cómo se comportan *ahora*. Esto se aplica igual-

mente a la diagonal del cuadrado, por ejemplo, por mucho que Platón defendiera que el concepto de diagonal siempre sería el mismo. De la misma manera que si no tuviéramos el olfato desconoceríamos por completo que las cosas pueden oler a algo, no tendríamos ni tan siquiera el concepto de olor, puede que nos estemos perdiendo la mayoría de estímulos presentes en el universo simplemente por falta de órganos o por la química basada en el carbono que compone todos los seres vivos de este planeta, que es más bien una estructura sencilla. Como he dicho, somos uno de los primeros planetas del universo y puede que seamos los seres vivos «prototipo» del cosmos en el que vivimos, y por lo tanto muy básicos aún, pero, ¿cómo vamos a saberlo, habiendo existido (como planeta) tan solo 4,543 miles de millones de años?

Y es que es altamente probable que nuestra ciencia, aunque me duela aceptarlo, esté resultando el equivalente a darle un pescado a un pobre. Hasta que el pobre no aprenda a pescar, pasará hambre el día siguiente. Hasta que nosotros no sepamos por qué todo lo que sabemos ahora es así y no de otra manera y si esto cambiará con el tiempo (o sin él, ya que tampoco sabemos si existirá para siempre), seguiremos dando palos de ciego para que caigan los caramelos de una piñata

que en realidad está detrás de nosotros. ¿Cómo nos damos la vuelta y nos quitamos la venda? Lo ignoro, y siento que el planeta Tierra morirá sin haber desentrañado este misterio, felices al amparo de esta ciencia nuestra, como los ignorantes habitantes de la matriz en la película de las hermanas Wachowski.

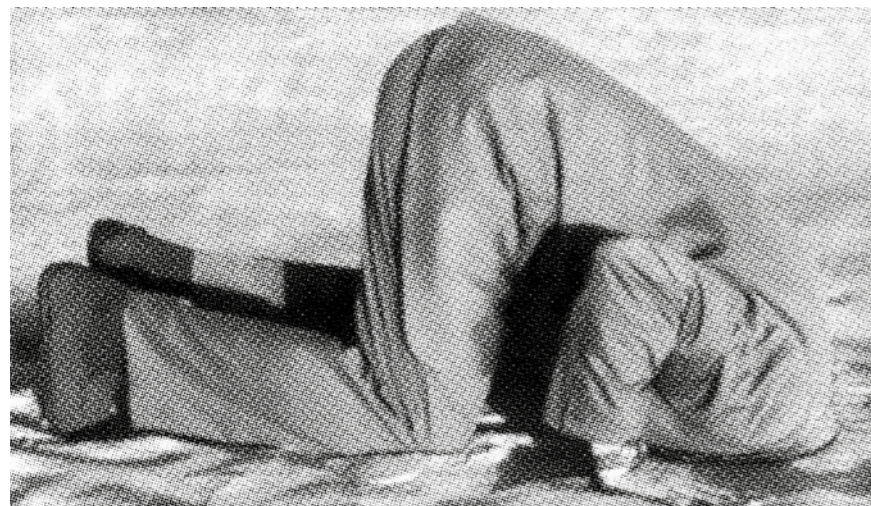
Quizá, en un tiempo lejano, otra raza de seres inteligentes, quizá con estructuras basadas en el silicio, un elemento que permite más combinaciones, como se defiende en *Star Trek*, mirarán atrás con dulzura hacia una raza que se formó en los inicios del universo y que

«...mirarán atrás con dulzura hacia una raza que se formó en los inicios del universo y que creía saber tanto sabiendo tan poco.»

creía saber tanto sabiendo tan poco (aunque quizá nos admiren por la perseverancia que hemos demostrado; o quizá no). Quizá seamos, al fin y al cabo, la especie más inteligente del universo y esto sea lo más lejos

que se puede llegar a conocer lo que es verdadero en nuestro tiempo. Pero si se da el primer caso, esa otra raza sabrá que había personas ya entonces que dudaban de sus propias verdades. Y quizá también puedan leer este documento que escribo ahora y quizá me convierta en su referente y me respeten como un gran visionario en un mundo de un universo joven porque, también quizá, este documento sea el único que se salve de la destrucción de la Tierra y, con la eliminación de tantos otros de mucho más nivel que el mío, me acabe colocando por encima del propio Platón. (Habiéndose perdido esta parte en la que confieso que hay pensadores mejores que yo).

Y esto puede acabar siendo verdad o no siéndolo, pero como no sé lo que es la verdad, no lo puedo determinar. Tan solo puedo decir que existe esa posibilidad y que, de momento, aquí en la Tierra, unos 13.810 millones de años después de la creación del universo, lo más seguro es seguir el ejemplo de Carrère y mirarse el mundo desde la posición neutral y escéptica del agnosticismo, puesto que cualquier otra posición sería escogida al azar desde la ignorancia en desconocimiento de la verdad.

Ens uneix BetàniaPatmos

Entrevista a... Jordi Amor:

«La meva novel·la és estilísticament diferent»

Associació d'Antics Alumnes

Haver viscut a milers de quilòmetres de Barcelona va activar la inspiració de l'humanista Jordi Amor (Barcelona, 1982). L'autor d'*El forat*, Premi Documenta 2016 i antic alumne de l'Escola, creu que la llunyania ha estat la clau per poder rescatar un manuscrit que feia anys que se li resistia dins del calaix. Barcelona és la seva musa, Buenos Aires l'enyorança que li ha permès finalitzar aquesta obra que destaca per un ús virtuós del parèntesi i una veu narrativa torrencial.

Amb amabilitat, conversa amb la periodista Marta Forn, també antiga alumna de BetàniaPatmos, i ens desvela les claus d'una novel·la de la desolació, de l'apatia vital d'un jove músic enfonsat pels seus propis dimonis, un protagonista sense nom, desdibuixat.

Jordi, habitualment les primeres novel·les tenen molt d'autobiogràfic. És *El forat* un llibre autobiogràfic?

Donat que el protagonista és un noi, es pot entendre que sóc jo. És veritat que li he deixat coses, però també a la resta de protagonistes, com la mare i la germana. És a dir, que els personatges són jo però no ho són. Els n'he donat, al temps que he volgut treure el que els he prestat per tal que respiressin per si mateixos. Ha estat com un transvasament.

Un transvasament que ha creat un personatge indefinit.

El protagonista no té nom, ni descripció física, tot i que a vegades adjectivo el seu aspecte amb acotacions com, per exemple, que està cansat o va despentinat. Són adjectius transitoris, forma part del joc.

Quin és el joc?

Per a mi, *El forat* és un joc, un llibre de lectura lúdica que tanca una història, si bé més important que la història és l'experiència interior del personatge.

L'experiència vital del personatge és més profunda que un joc.

En intentar retratar aquest viatge emocional volia fer-ho des de l'interior, sense que fos el protagonista el que el narrés. Per això, no hi ha definició dels personatges, ni edat, ni classe social, ni aficions...

Tot amb un estil molt avantguardista. Pocs punts, molts parèntesis, sense majúscules.

La novel·la no té majúscules i les frases són llargues. Estilísticament és diferent. Amb les frases llargues expresso el malestar del protagonista, que gairebé no parla ni es comunica. Queda tancat al seu món intern.

Però el lector busca el punt per poder respirar.

Instintivament amb frases llargues es busca l'arribada del punt i la majúscula. En treure'ls busco eliminar, de pas, la necessitat d'agafar aire. Només s'ha de dosificar la respiració.

El protagonista queda tancat al seu món intern. Hi ha molts forats a la seva vida?

No et puc respondre a aquesta pregunta de forma directa. El protagonista es va embolicant. El llibre és un intent de respondre què és el forat. No tot pot ser una superfície homogènia i tancada.

Escriure ha estat una necessitat existencial o circumstancial?

Més una necessitat orgànica que existencial. És una teràpia alhora que un joc. Podria haver viscut sense escriure, perquè per mi hi ha una altra cosa més essencial que l'escriptura: la lectura. La tinc present des que tinc ús de raó. Des que vaig aprendre a llegir a l'escola, les històries dels llibres es van tornar una necessitat. Recreaven el meu món interior.

Què t'agradava llegir quan eres petit?

Vaig començar amb còmics, amb la col·lecció Vaixell de Vapor, *Tintín*... Recordo que al col·le sortia al pati sempre amb un llibre a la butxaca de la bata. Ara, el porto a la motxilla.

L'escriptura és, doncs, una conseqüència de la lectura.

A una persona que li agrada llegir, en algun moment l'assalta l'interès per l'escriptura.

Com diu Borges, estàs més orgullós pel que has llegit que pel que has escrit.

Un bon escriptor es fa, no neix. Un bon escriptor és un bon lector.

Et va costar trobar el teu estil?

Jo sabia la direcció que volia agafar, on volia arribar, la destinació, i volia que la història es generés a si mateixa. Tanmateix, hi vaig haver de treballar molt per trobar l'estil.

Quins escriptors t'han inspirat?

Dino Buzzati, Raymond Queneau i Adolfo Bioy Casares.

I els clàssics russos?

No m'hi identifico...

Tens cap projecte en marxa?

Tinc un parell de coses, però m'agrada cuinar a foc lent.

Escriure requereix temps per pensar. Endavant i enhorabona!

Ens uneix BetàniaPatmos

Tomar el pulso al mundo en línea recta imaginaria

Aida Andrés, antigua alumna

La comprensión parcial sobre la experiencia del espacio dada por la práctica de la arquitectura me llevó a la necesidad de buscar formas complementarias a través del lenguaje artístico. Soy arquitecta y licenciada en bellas artes, formación académica que me permite moverme con comodidad entre el mundo de la arquitectura y el arte, desdibujando constantemente los límites entre ellos. La arquitectura transforma nuestro entorno inevitablemente y la práctica artística me hace tomar consciencia de cómo habitamos el mundo.

El pasado mes de junio terminé el Máster de Producción e Investigación Artística en la Universidad de Barcelona. Gracias a este programa, durante los meses de noviembre y diciembre de 2015 realicé una residencia artística en la Antártida, en la base argentina Carlini.

La Antártida es un lugar prístino en el que el ser humano no ha incurrido con tanta facilidad gracias a las condiciones climáticas extremas que lo hacen único en el mundo. Este continente nos permite conocer, por una parte, cómo pudo iniciarse la vida en la Tierra mediante estudios relacionados con las cyanobacterias y, por otra, cómo podría ser la vida, de existir, en otros planetas (sabemos que esta depende principalmente de la presencia de agua, luz y gases como el oxígeno, el ozono y el dióxido de carbono).

La acción que desarrollé durante la residencia en la base antártica se centró en el conocimiento de cuánto sensible es la Tierra y cómo registra los cambios provocados por la acción humana: «tomando el pulso al mundo» en un lugar concreto y susceptible, la Antártida, mediante el registro sensible de las variables ambientales presentes solo en la Antártida junto con la narración formada por el conjunto de datos científicos que miden nuestro entorno para así generar conciencia del lugar que nos rodea. En este caso, la conciencia del lugar está integrada por la acción sensorial y el registro científico de la materia que constantemente acontece y recuerda. Pretendí, además, unir dos tipos muy distintos de registro de nuestro entorno: el artístico y el científico.

El testimonio de la atmósfera del lugar sin datos numéricos ni palabras –registro sensible– lo hice con una serie de 40 litografías de 29 x 17 cm estampadas con una forma elíptica en rojo que viajaron conmigo a la base de destino, Carlini, situada «en línea recta imaginaria» a una distancia de 2.800 km del Polo Sur. Estas estampas estuvieron expuestas a las acciones del clima antártico en orden ascendente, es decir, se expusieron todas al exterior y, según fueron pasando los días, las fui retirando para así tener el mismo elemento –la estampa– sometida a distintos tiempos

de exposición bajo la atmósfera del lugar. De esta manera, la acción quedó al amparo aleatorio de los cambios de las condiciones atmosféricas de ese momento del año en Isla 25 de Mayo.

Diariamente recogía una estampa y recopilaba los datos meteorológicos que los científicos registraban mediante aparatos tecnológicos. De este modo el mismo objeto de estudio –la atmósfera del lugar– ha quedado registrado en dos lenguajes completamente distintos y aparentemente antagónicos como son el artístico y el científico. El mundo contemporáneo se basa en el registro de datos, pero tiende a olvidar el cuerpo y los sentidos, los cuales considero que son buenos reconocedores de los sutiles cambios de nuestro entorno que nosotros mismos estamos provocando.

Con este proyecto, quise y quiero reivindicar el cuerpo como filtro de aquello que percibimos, trasladando variables atmosféricas propias de la Antártida y reconociendo las sensaciones desencadenadas como criterio fundamental de la vida. Estas sensaciones llenan nuestra mente de memoria e inteligencia conectándonos con el entorno y enriqueciendo nuestra experiencia de él. Además, aumentan la conciencia sobre las consecuencias de la actividad humana sobre la Tierra con unos resultados que hoy día se pueden percibir incluso en un lugar tan remoto y lejano como la Antártida.

Paraules d'uns pares

De sentiments i d'emocions

Les tres conferències de l'Aula Oberta del curs 2016-17

Comissió de l'Aula Oberta de l'AMPA

En els temps actuals i futurs la tecnificació, l'automatització i la digitalització de les tasques estan suposant, i suposaran encara més, una revolució en les formes de comunicar-nos i d'organitzar el treball. Tanmateix, també es fa evident la necessitat de consolidar i enfortir la part emocional de l'individu, part que ens diferencia de les màquines i l'electrònica, en un entorn permanentment canviant que necessita de persones flexibles, però sòlides, empàtiques i amb capacitat de lideratge i comunicació.

En aquest sentit, des de la Comissió de l'Aula Oberta de l'Associació de Mares i Pares d'Alumnes de l'Escola hem organitzat tres conferències-col·loqui durant el curs 2016-17 a l'entorn de la gestió de les emocions i l'enfortiment emocional. Aquestes trobades han anat a càrrec de tres especialistes: Eva Millet, Victor Küppers i Eva Bach. Tot seguit us presentem un breu resum de les seves aportacions.

Hiperpaternitat, a càrrec d'Eva Millet

En la societat actual alguns fills estan en un altar domèstic al voltant del qual gira gran part de la vida familiar. Aquests nens i nenes estan sotmesos a la sobreprotecció, és a dir, la resolució dels conflictes en què s'impliquen els fills sistemàticament cau del costat d'ells. En definitiva, són intocables.

A la llarga, tanta protecció genera als infants i joves moltes pors i molts temors, perquè sempre tenen algú al costat que els aplatja el camí, que els evita incomoditats o els diu cap on han d'anar. Ens trobem, doncs, amb els que també s'han anomenat nens *L'Oreal* («porque yo lo valgo»), infants, i no tan infants, als qui se'ls permet tot, cosa que genera baixa autoestima i baixa resistència a la frustració un cop entren al món adult, espai en què no tot està permès. A més, no oblidem que la sobreprotecció provoca la justificació permanent del seu comportament, amb la qual cosa s'evita en tot moment l'auto-crítica i l'autoavaluació, i es donen situacions d'una implicació excessiva dels pares en l'escola, oblidant que els centres educatius perfectes no existeixen, tot plegat coincidint moltes vegades amb un no respecte als límits i a les normes escolars.

Al voltant d'aquesta problemàtica, l'Eva Millet ens va posar de manifest que els infants estan sent utilitzats de mane-

ra creixent com a signe d'estatus social, fet que demostra la sobreexposició per part dels pares dels fills a les xarxes socials, deixant en tot moment un rastre del seu procés vital, petjada amb la qual s'ha d'anar amb molt de compte. A més, en molts casos, va afirmar l'Eva, també els estem fent precoços i els podem arribar a «hiperocupar» amb moltes i variades extraescolars per tal que tinguin més coneixements i habilitats, fet que els crea ansietats innecessàries i excessives. S'ha de tenir en compte que els nens han de tenir temps per jugar, temps de què no disposen quan el joc és una de les activitats més importants de la infantesa. De retruc, a més, aquesta actitud també recau negativament en els pares, que experimenten, sobretot les mares, un estrès motiu d'infelicitat per no poder arribar a tot, cosa que alhora perjudica també els fills.

Quines són les causes de la hiperpaternitat? L'Eva n'apuntà algunes: la reducció de la taxa de natalitat, l'edat elevada de les parelles a l'hora de tenir fills o la translació de criteris de «professionalització» de la paternitat i la maternitat. En efecte, les parelles tenen els fills més grans i es converteixen en gestors de fills, si bé els fills són persones i no productes a gestionar.

Com actuar com a pares i mares? Amb pràctiques del que s'ha anomenat *un-derparenting*, entre elles, prestar una baixa atenció als fills i observar sense intervenir; revaloritzar l'esforç; atorgar confiança i eines perquè ells mateixos resolguin els seus problemes (no preguntant, sobretot); fixar normes, horaris i límits perquè els donin seguretat; i donar-los temps per jugar i passar temps en família sense activitats programades. A més, hem d'educar a tolerar la frustració, destacant que al fracàs s'hi sobreviu; hem de saber dir no i, sobre tot, cal que els nostres fills i filles observin uns pares relaxats que eduquen amb valentia i sense pors, perquè aquestes s'han de parlar i concretar, i no evitar.

L'Escola + sostenible

L'Educació ambiental a l'Escola Unes reflexions

Josep Pascual, coordinador de l'equip d'Educació ambiental

Viure amb entusiasme, a càrrec de Victor Küppers

Victor Küppers va dissertar sobre la necessitat d'il·lusionar-nos i entusiasmar-nos per convertir-nos en persones somrients, positives i felices. Ens va parlar, doncs, del que es coneix com a psicologia positiva.

En una societat i entorn complicats (crisi, atur, retallades, deute, dèficit, problemes personals i familiars...) viure amb il·lusió és anar contra corrent, donat que el pessimisme i el desànim s'han instal·lat entre nosaltres, quan, per contra, ser feliç és el nostre estat natural. El desànim ha de ser puntual, no pot ser perenne, ens va avançar Victor Küppers.

Per tant, cal reaccionar contra aquesta situació negativa instaurada per tres raons principals. En primer lloc, perquè no és una situació normal; s'ha d'actuar amb alegria, perquè la vida és alegre. En segon, perquè, com a persones que som, no ens mereixem ser infelices i, en tercer, perquè cada persona és l'única responsable del seu estat d'ànim, estat, que no és genètic, que s'ha de treballar i és la conseqüència directa de les decisions que un pren. Així, doncs, cal cuidar-lo i afirmar «El més important de la vida és que el més important per mi sigui el més important».

I què fer per potenciar i positivitzar el nostre estat d'ànim? Victor Küppers va apuntar tres possibilitats:

- «No podem ser un pollastre degollat», és a dir, no podem anar per inèrcia sense viure el que fem. Cal actuar, doncs, amb dedicació, afecte, estima, temps, ànims, amor, elements que tots podem donar amb una mica d'esforç. A més, també cal cuidar el que tenim i per això només és necessari afecte i temps; a les persones i a les famílies cal escoltar-les, dedicar-hi temps i donar alegria.
- Hem de deixar de ser negatius i relativitzar els problemes. Calen alegries i somriures per gaudir d'un mateix

i amb els del nostre entorn, perquè l'alegria ajuda molt tant a nivell personal com en l'àmbit professional. Hi ha dos tipus de problemes: els drames, on es pot justificar viure'ls amb impotència, ràbia o tristesa, si bé, si es poden portar amb alegria, és de notar; i les circumstàncies negatives, que ens passen a tots al llarg de la vida i que cal saber relativitzar.

- No siguem tanoques: és responsabilitat pròpia escollir l'actitud amb què ens afrontem a la realitat i a l'entorn.

Així doncs, Victor Küppers ens va recordar que hem de tenir l'hàbit de saber escollir la millor actitud en qualsevol de les circumstàncies que ens toca viure, perquè és responsabilitat d'un mateix esforçar-se a ser feliç i dedicar temps per ser i estar alegres i feliços. En resum, cal lluitar en tot moment per oferir la millor versió de nosaltres mateixos.

El primer amor dels fills, a càrrec d'Eva Bach

Què vol dir enamorar-se per primer cop? L'adolescència representa un despertar a la vida, un despertar de la consciència que porta associat la descoberta del primer amor i la descoberta del sexe. El primer amor, ens va dir Eva Bach, deixarà una petjada profunda que no serà gens banal. Pot deixar enyorança o desitjos incomplets i, alhora, moltes sensacions plaents pel fet de ser noves, sensacions, per cert, neurològicament confirmades.

Davant d'aquest primer amor i també els posteriors, els antecedents viscuts a la família es voldran repetir i/o modificar, perquè les emocions transmeses pels més propers, especialment pels pares, són claus en la manera com els nostres fills adolescents afrontaran les seves relacions de parella. La manera de tractar-se entre ella, la consideració d'un vers l'altre, la naturalitat i el posicionament expressat sobre l'enamorament..., tots són factors a tenir en

compte quan ens preguntem sobre l'experiència de l'amor en els joves.

Hi ha una edat ideal per al primer amor? Per als pares sempre és massa aviat, donat que es comença a perdre el control sobre la vida de l'adolescent, però, va dir Eva Bach, l'amor no té edat d'aparició, si bé el desitjable és que l'adolescent sigui madur, capaç de cuidar-se i de cuidar, responsable, sensible, empàtic i amb un cert grau d'autonomia.

Per què ens genera por? Val a dir que les pors les trobem en ambdues bandes. Per part dels pares, temem que els adolescents pateixin; que els influeixi negativament en els estudis, la família, l'autoestima. Temem també les relacions sexuals i les seves possibles conseqüències, com els embarassos no desitjats; i, sobretot, ens fa por experimentar l'anomenat síndrome del niu buit. Els adolescents, per la seva banda, s'afronten a temors com ara convertir-se en el pringat, és a dir, el darrer en viure l'experiència de l'enamorament i, per tant, quedar exclòs del grup.

I quina actitud hem d'assumir davant el primer amor dels fills? Cal ser i fer de pares, és a dir, ser al seu costat; acollir amb bons ulls; escoltar i observar; dialogar i preguntar; conèixer i comprendre; orientar i recomanar; oferir recursos, solucions i proteccions davant les primeres vegades; suggerir i oferir alternatives; expressar els propis sentiments; vincular l'enamorament i l'amor amb plaer i felicitat; vincular-lo amb el dret a la llibertat (a dir «no!») i ensenyar a gestionar els riscos.

En definitiva, és una etapa plena de primeres vegades (enamorament, amor, sexe, alcohol...) i, en la mesura del possible, han de ser primeres vegades positives, que deixin pòsit i que no danyin, primers apropaments resultants de l'experiència viscuda familiarment, la confiança atorgada i la naturalitat amb què els pares han actuat davant l'enamorament i l'amor. Hem d'intentar ensenyar a estimar i a acaronar tant de dia com de nit, va acabar afirmant l'especialista.

Com ha de ser l'educació ambiental a l'Escola? Quin paper ha de tenir? Ha de ser un eix fonamental? Cal tractar-la directament o bé transversalment? Cal sortir de l'aula o, poder, cal entrar-hi? Les preguntes que sorgeixen són interminables quan volem abordar aquesta qüestió. Per poder començar a respondre-les cal fer algunes reflexions, perquè cal donar respostes organitzades i coordinades. Penseu que la sensibilitat mediambiental de la nostra societat va en augment i serà, i ja és, un fet diferenciador d'escoles, empreses, governs, associacions i persones.

En primer lloc, cal ser conscient de l'evolució de la societat occidental, d'aquella que es considera el primer món i, més concretament, de la nostra. Us proposo anar uns quants anys enrere. Aquells que tenim entre quaranta i cinquanta anys segur que recordem els envasos de retorn; per anar a comprar una aigua amb gas calia portar l'ampolla buida i els més espavilats recorrien els carrers recollint ampolles de cava i cartons per anar a vendre'ls al drapaire i

aconseguir uns calerons. De tot això no en queda gairebé res: la modernitat van ser els envasos no retornables, que els llençàvem a les escombraries, una gran comoditat! Altres coses també han canviat. Ara qui pensa en vacances ja no vol desplaçar-se a la Costa Brava o al Pirineu i recórrer uns escassos dos-cents o tres-cents quilòmetres; qui pensa en vacances en vol recórrer uns quants milers: com més lluny millor, i amb avió, que cal conèixer món!

Els nostres fills viuen amb aquest exemple, amb aquesta modernitat. Quan un aparell deixa de funcionar es llença i se'n compra un altre. «Val més la reparació que un de nou», ens diem per donar pau a la nostra consciència i pensant que, així, tindrem el darrer model que incorpora no sabem ben bé què (però és millor, segur!) Quantes joguines, mòbils i altres aparells han tingut els nostres fills i quina cura n'han tingut? El que cal preguntar-se és el perquè i la resposta la trobem en el nostre model de societat: ens sotmetem a les normes del màrqueting que, si ens diuen que allò que no tenim ens cal, és perquè ens cal. I no podem refrenar aquest impuls.

L'Escola ha d'educar en tots aquests aspectes, però no pot anar contra la dinàmica social de l'entorn. En tenim un bon exemple en la implantació de l'embolcall sostenible per portar l'esmorzar a l'Escola: vam decidir que els nens i nenes de Primària començarien a utilitzar aquest embolcall i val a dir que va ser un èxit; la part més complexa eren els nois i noies d'ESO i Batxillerat, com l'experiència d'altres centres demostrava. Els més petits, just fins arribar a l'adolescència, mostren una alta sensibilitat en aquests aspectes —en verbalitzen els valors i els apliquen—, però en arribar a l'edat adolescent aquests valors canvien. Ara el joc era diferent i l'embolcall sostenible desapareixia de les aules i de les motxilles dels nois i noies d'ESO.

Els responsables d'aquesta acció ens preguntàvem com era possible que, si tot just el curs anterior l'utilitzaven, a 1r d'ESO l'embolcall quedés arraconat en qualsevol calaix de la cuina. Un bon dia vaig poder fer una observació reveladora: un noi que el duia treia l'entrepà discretament dins de la motxilla per no ser vist pels seus companys. Allò que fins aquell moment era un valor en alça pas-

Activitats

Betània Patmos; un repòquer de curses

Jaume Feixas, cap del Departament d'Educació Física i Esports

A l'última reunió del Departament vam fer un recompte de les curses que al llarg de l'any celebrem a l'Escola. Tot i no ser un objectiu prioritari de la programació, per a nosaltres ha estat una satisfacció constatar que la incorporació de les darreres propostes, sumada a la consolidació de les tradicionals, ha donat com a resultat que en aquests moments estem organitzant i/o participant en un total de cinc curses anuals. Tot seguit us fem un breu resum de cadascuna d'elles.

sava a ser un motiu d'avergonyiment! La pressió dels companys, la pressió social anava en una altra direcció, i és impossible per un adolescent anar-hi en contra.

En aquest moment aquesta qüestió està força resolta, si bé la solució no pot deixar de ser en gran part posar un pedaç. Ara ja no s'utilitza tant el paper d'alumini, sinó el paper film de plàstic. Malgrat tot, l'acció de l'Escola ha existit i en una direcció molt clara: cal reduir els residus, cal fer accions transformadores. Quan un noi o noia desembolica l'entrepà del paper d'alumini li ha de fer una mica de mal la panxa i s'ha de dir a ell mateix «demà ho haig de fer diferent». El proper objectiu ha de ser el paper film.

Estem contents dels canvis dels darrers anys, però no per això ens aturarem, perquè les societats més modernes s'assemblen més a les dels nostres avis, que retornaven l'envàs, que no a la nostra actual. Tots els que hem viatjat pel nord d'Europa i hem tingut la sort d'entrar en un supermercat ens ha sorprès una màquina al costat de les caixes de pagament. Després d'observar-la ens hem adonat que era un punt de recollida d'envasos... que retorna diners! Jo vaig recordar algunes tardes en què, mentre arrossegava un carretó, picava a les cases preguntant si tenien ampolles de cava per llençar. Vaja, ara hauríem de dir «per reciclar»!

Les empreses que mostren els seus valors ambientals en l'embalatge dels productes obtenen uns beneficis. Cada cop més els consumidors valorem l'esperit que hi ha darrere d'un producte i, fins i

tot, hi ha qui està disposat a pagar més. La propera revolució ha de ser mostrar que és més barat el fet de no malbaratar recursos, acció, malauradament, present en tots els aspectes de la nostra vida. Per exemple, en aquest moment és més barat produir un producte que viatgi milers de quilòmetres fins a la seva comercialització que produir-lo i vendre'l en la proximitat. L'obtenció de les matèries primeres, la transformació dels materials i el muntatge del producte es produeixen en

racons allunyats del món i, malgrat tot, aquests productes són els més barats quan arriben al consumidor. Barats de compra, però hi estem sumant tots els costos reals? Cal ser capaços de mostrar la traça dels objectes que utilitzem i valorar-los. Un producte barat de compra que duri poc per baixa qualitat és un producte car per a la societat. Hem d'educar els nostres fills en el consum crític.

I és que en el futur ens enfrontem a un repte important, la desaparició d'algunes primeres matèries, recursos que ja no podem trobar a la natura. La conflictitat bèl·lica pels recursos és evident; les guerres es fan pels recursos, siguin materials o energètics. Calen nous emprenedors amb noves idees que donin la volta a aquesta situació. Avui qui més té més gasta i més envejat és per la resta, cosa que ha de canviar, si bé no ho farà si ha d'anar en contra de la pressió social. Per tant, cal donar la volta a molts hàbits i

costums que hem adquirit els darrers dècennis i fer-ho a favor, no en contra.

Dins d'aquestes reflexions hi falta parlar del canvi climàtic, que mereix un altre article en si mateix. Penso, però, que els plantejaments catastrofistes poc han fet per canviar la situació. Els canvis es produeixen quan la nova situació és millor que l'anterior, per la qual cosa cal treballar per entendre quines accions s'han d'emprendre, quins costums cal canviar. La por a un

futur incert només provoca l'espera d'aquesta incertesa i més quan repartim la culpa. «Mal de muchos, consuelo de...». En canvi, pel que fa a l'evolució energètica, aquesta està anant en el bon sentit. Tot i els interessos enquistats en les fonts d'energia convencio-

nals, les energies renovables s'estan desenvolupant a uns nivells insospitables fa 20 anys. Avui el que està aturant aquest canvi només són els interessos econòmics dels que tenen por dels propis canvis.

Hem de formar nois i noies que respectin, estimin i aprofitin de la millor manera els recursos que ens dóna el planeta, si cal, canviant mètodes, costums, tècniques o processos. Cal fer-ho en el sentit del desenvolupament, del desenvolupament sostenible, aquell que permet la renovació dels recursos naturals per poder-ne seguir gaudint.

Si teniu a mà l'embocall sostenible que us proposa l'Escola, llegiu-ne el lema: «Abans de reciclar, cal reduir i reutilitzar».

«Hem de formar nois i noies que respectin, estimin i aprofitin de la millor manera els recursos que ens dóna el planeta.»

Fundació Privada

Av. Mare de Déu de Lorda, 2-16 Barcelona 08034
Tel. 932 521 900 Fax 932 521 908
www.betania-patmos.org

